

Česká republika pomáhá

Česká republika pomáhá

Vzdělávací oblast (Vzdělávací obor)

Matematika a její aplikace

Cíle a výstupy

- Žáci získají přehled o výdajích České republiky na zahraniční rozvojovou spolupráci.
- Žáci analyzují a kriticky nahlíží na jednotlivé výdaje rozvojové spolupráce.
- Žáci procvičují práci s procenty a jednoduché početní operace.
- Žáci sestaví vlastní slovní úlohu na základě předložených informací.

Prostor

třída

Potřebný čas

45 minut

Pomůcky

- pracovní listy (Příloha 1) – jednou do dvojice
- správné odpovědi (Příloha 2) – pro učitele
- kalkulačky

Postup

- Na úvod hodiny uveďte žáky krátce do tématu rozvojové spolupráce. Nechte je přemýšlet o tom, zda je naše republika bohatá nebo chudá, a zkuste si se všemi žáky společně jednoduchou názorovou škálu. Zadejte následující úkol:

Představte si, že vaše postava je stupnice, na které jsou umístěny státy světa podle svého bohatství (porovnáváme HDP). Na vrcholu hlavy jsou nejbohatší státy a u paty jsou nejchudší. Kam byste každý sám za sebe umístil Českou republiku?

Každý žák ukáže rukou na své postavě. Vyzvěte žáky, aby stručně komentovali svoji volbu, a potom hovořte o tom, že Česká republika patří ke čtyřiceti nejvyspělejších státům světa (při ukazování na postavě to odpovídá oblasti někde mezi bradou a nosem), a proto se podílí na rozvojové spolupráci. Ověřte si, že žáci rozumějí pojmu rozvojová spolupráce.

- Rozdělte žáky do dvojic a rozdejte jim pracovní listy (Příloha 1).

Řekněte žákům, že v tabulce pracovního listu naleznou konkrétní údaje o rozvojové spolupráci ČR v období šesti let (roky 2001–2006), a sice kolik bylo poskytnuto financí a na co konkrétně. Úkolem každé dvojice je zodpovědět na otázky 1–6 na pracovním listu. První tři otázky se týkají údajů z tabulky. Zadejte každé dvojici k vypočítání pouze jeden konkrétní rok (čili jeden konkrétní sloupeček), pro který bude vypočítávat odpovědi k otázkám 1–3. Doporučujeme mít ve třídě alespoň 12 dvojic, z nichž vždy dvě dvojice budou počítat úkoly ke stejnému roku. Tak budou mít možnost si své výsledky později porovnat. Otázky 4–6 jsou pro všechny žáky stejné.

- Když dvojice splní všech šest úkolů zadaných v pracovním listě, spojte dvojice, které počítaly údaje ke stejnému roku, a dejte jim možnost srovnat své odpovědi. Poté je požádejte, aby své výsledky postupně prezentovaly a zapsaly na tabuli. Ostatní žáci si výsledky doplní do svých pracovních listů.

- Na konci prezentací výsledků mají žáci na tabuli i ve svých listech kompletní údaje. Zeptejte se:

Rostla rozvojová spolupráce v posledních letech? O kolik mezi konkrétními roky?

Správná odpověď:

2001/2002	511,6
2002/2003	1069,7
2003/2004	224,1
2004/2005	455,9
2005/2006	400,9

Co dalšího lze vyčíst nebo vypočítat z tabulky? Navrhněte další otázky.

- Společně zkontrolujte odpovědi k otázkám 4–6. Správné odpovědi naleznete v Příloze 2.
- Vraťte se společně k tabulce a dejte žákům možnost zamyslet se nad jednotlivými položkami rozvojové spolupráce. Pomožte jim následujícími otázkami:

Jak rozumíte jednotlivým položkám výdajů ČR na rozvojovou spolupráci?

Co si představujete pod jednotlivými položkami?

Jaká položka je podle vás nejdůležitější? Proč?

Je na seznamu nějaký výdaj, který byste omezili? Pokud ano, proč?

Myslíte, že na seznamu něco chybí? Pokud ano, co?

Proč myslíte, že ČR přispívá Evropské unii a dalším mezinárodním organizacím?

- Dále vyzvěte žáky, aby v malých skupinkách na volný list papíru navrhli slovní úlohu, která využívá údajů z tabulky. Zdůrazněte, že úlohu nestačí pouze vymyslet, ale že na druhou stranu papíru žáci musí napsat i její řešení a to, jak k němu dospěli.

- Vyberte od žáků papíry s vymyšlenými úlohami a položte je na svůj stůl tak, aby žáci viděli pouze slovní úlohu a ne její řešení. Vyzvěte jednoho zástupce z každé skupinky, ať k vám přijde a poslepu si vybere jednu úlohu. Společně ve skupině ji musí co nejdříve vypočítat. Výsledek si pak žáci porovnají s výsledkem na druhé straně papíru. Dejte žákům prostor pro další otázky.

- Nadiktujte žákům poslední úlohu, která je východiskem pro závěrečnou diskusi:

V roce 2007 měla Česká republika 10 381 130 obyvatel. V roce 2007 poskytla Česká republika 3,628 mld. Kč na rozvojovou spolupráci. Kolik každý z nás dal na podporu chudých regionů v roce 2007? Kolik je to za jeden měsíc?

Správný výsledek: cca 350 Kč za rok 2007 (asi 30 Kč za měsíc)

- Vybídněte žáky k zamyslení:

Zamyslete se nad svými výdaji, které máte každý měsíc, a porovnejte tyto výdaje s částkou, kterou každý obywatel ČR přispívá na rozvojovou spolupráci. Je podle vás částka, kterou přispíváme na rozvojovou spolupráci, vysoká? Proč ano/ne?

Pokud byste mohli tuto částku zvýšit či snížit, udělali byste to? Jak byste ji změnili? A z jakého důvodu byste ji změnili?

Použité zdroje

www.mzv.cz/public/8e/10/2c/72912_14945_

MnohostrannaSpoluprace.pdf – Ministerstvo zahraničních věcí ČR

www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide – Český statistický úřad (obyvatelstvo)

www.mzv.cz/pomoc – informace o ZRS ČR

Doporučené zdroje

www.fors.cz

www.rozvojovka.cz

INFOBOX

Zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS) představuje spolupráci mezi ekonomicky vyspělými zeměmi a zeměmi rozvojovými. Česká republika jako člen EU a mezinárodního společenství uznává principy solidarity mezi lidmi i mezi zeměmi a přijímá svůj díl odpovědnosti za řešení globálních problémů lidstva. České republice jako členovi Evropské unie vyplývají ze členství v Unii některé závazky. Je to například povinnost přispívat do rozvojového fondu EU, ze kterého se financují mnohostranné projekty, a dále usilovat o vyčlenění 0,17 % HND na rozvojovou spolupráci.

Zahraniční rozvojová spolupráce se dělí na:

- dvoustrannou (bilaterální) – ČR podporuje spolupráci přímo vytvořením vlastních programů v rozvojových zemích
- mnohostrannou (multilaterální) – realizuje se prostřednictvím příspěvků do fondů mezinárodních vládních organizací (EU, OSN)

V rámci zefektivnění rozvojové spolupráce si Česká republika stanovila v roce 2004 osm prioritních zemí pro ZRS: Angolu, Zambii, Vietnam, Jemen, Mongolsko, Bosnu a Hercegovinu, Srbsko a Moldavsko. České rozvojové projekty zlepšují přístup obyvatel těchto zemí k pitné vodě, umožňují jim získat kvalitnější potraviny, pomáhají budovat základy školství a rozvíjejí vzdělanost, zlepšují životní prostředí, likvidují staré ekologické zátěže. Díky České republice mají lidé přístup k elektrické energii, mohou navštívit lékaře, ženy se zapojují všestranněji do života společnosti, nemocní AIDS a jejich rodiny mohou vést důstojnější život.

Hrubý domácí produkt (HDP) je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území (stát, region, kontinent atd.). Tento ukazatel se používá v makroekonomii pro určování výkonnosti ekonomiky států. Časovým obdobím bývá obvykle rok. V mezinárodních srovnáních se také používá HDP na obyvatele (HDP na hlavu).

Hrubý národní produkt (HNP) je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období rezidenty daného státu (např. občany České republiky). Výsledný hrubý národní důchod a hrubý národní produkt se od sebe liší minimálně, rozdílná je metoda výpočtu. (Pro zjednodušení pracují žáci během celé aktivity pouze s HDP.)

Humanitární pomoc je rychlá, bezprostřední reakce na humanitární katastrofu (přírodní pohromu či válečný konflikt), která pomůže lidem uspokojit základní životní potřeby a obnovit důstojný život lidí v podobě, jež panovala před danou krizí. Je poskytována ve čtyřech základních oblastech: voda, potraviny, zdravotní péče, přístřeší.

Civilní mise lze charakterizovat jako projekty, které realizují vojáci, ale jsou určeny civilistům. Cílem je prevence, zvládnutí a řešení následků krizí. Vzhledem k zaměření civilních misí se často jedná zejména o následující oblasti působnosti: policejní poradenství a výcvik, celní správa, poradenství v oblasti justice a práva, politické poradenství, lidská práva, finanční poradenství, boj s korupcí, logistika, informatika, administrativa, bezpečnost, zdravotnictví (např. stavba nemocnice) aj. ČR v současnosti vysílá experty do civilních misí EU, OSN (civilní složky misí), OBSE a do zahraničních misí NATO (rovněž se jedná o jejich civilní složky).

Oddlužení je pojem užívaný pro odpouštění a snižování dluhů, zejména rozvojovým zemím ze strany ekonomicky vyspělých států. Většina z těchto dluhů je pro rozvojové země břemenem, které brání jejich dalšímu rozvoji. Mnoho dluhů lze navíc označit za nelegitimní, neboť byly půjčeny různým diktátorským režimům. Odpouštění dluhů se již řeší na řadě fór věřitelů a existuje množství iniciativ, které se této problematice věnují. Výsledky těchto jednání jsou prozatím neuspokojivé. Nevládní organizace často kritizují praxi zahrnování této položky do ZRS, protože jde vlastně jen o statistickou operaci, při které se vykáže výdaj, ale peníze ve skutečnosti nesměřují do rozvojových zemí.

Uprchlík je osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů. V ČR jsou jako uprchlíci brány osoby pouze do jednoho roku pobytu na území ČR. Finance ZRS směřují na uprchlické tábory v ČR, a to především na zajištění základní potřeb uprchlíků a na jejich podporu v integraci.

Použité zdroje

www.ekumakad.cz/download/oddluzeni.pdf – informační příručka „Spravedlivé oddlužení“

www.mvcr.cz

www.unhcr.cz

Příloha 1

V následující tabulce vidíte přehled finančních prostředků poskytnutých na zahraniční rozvojovou spolupráci České republiky (ZRS ČR) v posledních letech.

Oficiální statistiky ZRS ČR za období 2001 až 2006 (v mil. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Rozvojové projekty	405,5	369,6	496,2	633,5	527,8	617,9
– z toho investiční projekty	317,6	280,2	214,2	352,1	164,0	175,9
– z toho technická spolupráce a stipendia	87,9	89,4	282,0	281,4	363,8	442,0
– z toho multilaterální a dobrovolné příspěvky	0	0	0	0	0	0
Humanitární pomocs	130,1	34,7	30,2	51,1	247,6	216,6
Náklady na uprchlíky	0	240,9	162,6	180,7	206,9	178,8
Oddlužení	0	380,1	247,8	275,8	229,9	333,0
Vojenské mise	0	0	1252,7	377,0	227,7	282,8
Civilní mise	0	0	0	0	0	0
Administrativní náklady	0	0	78,8	113,3	102,0	127,5
Dvoustranná ZRS celkem						
Příspěvky do EU	0	0	0	862,8	1478,0	1554,1
Příspěvky ostatním mezinárodním organizacím	439,0	460,9	287,6	285,8	216,0	326,1
Mnohostranná ZRS celkem						
ZRS celkem						

Odpovězte na následující otázky pro rok .....

1/ Jaké byly celkové výdaje dvoustranné i mnohostranné spolupráce a nakonec celkový objem ZRS? Doplňte údaje do tabulky.

2/ Který výdaj obsahoval nejvyšší objem finančních prostředků?

3/ Jaký byl poměr výdajů mnohostranné a dvoustranné rozvojové spolupráce?

Odpovězte:

4/ Kolik procent HDP (hrubého domácího produktu) České republiky myslíte, že bylo určeno na rozvojovou spolupráci v roce 2007?

5/ V roce 2007 byl HDP 3535,5 mld. Kč a Česká republika poskytla 3,628 mld. Kč na rozvojovou spolupráci. Jaký je podíl rozvojové spolupráce na HDP České republiky?

6/ Dle mezinárodních závazků by Česká republika měla v roce 2010 poskytovat 0,17 % HDP na rozvojovou spolupráci. Pokud by se HDP v roce 2010 zvýšil o 10 % oproti roku 2007, spočítejte, kolik bude ČR poskytovat finančních prostředků na rozvojovou spolupráci.

Příloha 2

Oficiální statistiky ZRS ČR za období 2001 až 2006 (v mil. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Rozvojové projekty	405,5	369,6	496,2	633,5	527,8	617,9
– z toho investiční projekty	317,6	280,2	214,2	352,1	164,0	175,9
– z toho technická spolupráce a stipendia	87,9	89,4	282,0	281,4	363,8	442,0
– z toho multilaterální a dobrovolné příspěvky	0	0	0	0	0	0
Humanitární pomoc	130,1	34,7	30,2	51,1	247,6	216,6
Náklady na uprchlíky	0	240,9	162,6	180,7	206,9	178,8
Oddlužení	0	380,1	247,8	275,8	229,9	333,0
Vojenské mise	0	0	1252,7	377,0	227,7	282,8
Civilní mise	0	0	0	0	0	0
Administrativní náklady	0	0	78,8	113,3	102,0	127,5
Dvoustranná ZRS celkem	535,6	1025,3	2268,3	1631,4	1541,9	1756,6
Příspěvky do EU	0	0	0	862,8	1478,0	1554,1
Příspěvky ostatním mezinárodním organizacím	439,0	460,9	287,6	285,8	216,0	326,1
Mnohostranná ZRS celkem	439	460,9	287,6	1148,6	1694,0	1880,2
ZRS celkem	974,6	1486,2	2555,9	2780,0	3235,9	3636,8

1/ Jaké byly celkové výdaje dvoustranné i mnohostranné spolupráce a nakonec celkový objem RS?

Správná odpověď: položky vyznačené šedou barvou

2/ Který výdaj obsahoval nejvyšší objem finančních prostředků?

Správná odpověď: položky vyznačené zelenou barvou

3/ Jaký byl poměr výdajů mnohostranné a dvoustranné rozvojové spolupráce?

2001	45 % mnohostranná, 55 % dvoustranná
2002	31 % mnohostranná, 69 % dvoustranná
2003	11,3 % mnohostranná, 88,7 % dvoustranná
2004	41,3 % mnohostranná, 58,7 % dvoustranná
2005	52,3 % mnohostranná, 47,7 % dvoustranná
2006	51,7 % mnohostranná, 48,3 % dvoustranná

4/ Kolik procent HDP (hrubého domácího produktu) České republiky myslíte, že bylo určeno na rozvojovou spolupráci v roce 2007?

5/ V roce 2007 byl HDP 3535,5 mld. Kč a Česká republika poskytla 3,628 mld. Kč na rozvojovou spolupráci. Jaký je podíl rozvojové spolupráce na HDP České republiky?

Správná odpověď: přibližně 0,1 % HDP

6/ Dle mezinárodních závazků by Česká republika měla v roce 2010 poskytovat 0,17 % HDP na rozvojovou spolupráci. Pokud by se HDP v roce 2010 zvýšil o 10 % oproti roku 2007, spočítejte, kolik bude ČR poskytovat finančních prostředků na rozvojovou spolupráci.

Správná odpověď: asi 6,61 mld.